

Študija državnih podpor ter ekonomskih in fiskalnih učinkov avdiovizualne industrije v Sloveniji

AIPA k.o., Društvo AV producentov Slovenije, Društvo filmski producenti Slovenije

Deloitte Slovenija, September 2019

Avtorji študije: Luka Vesnaver, Gregor Skender, Jaka Dobnik (Deloitte).

K nastanku študije so pomembno prispevali Andrej Štritof (producent), Aleš Pavlin (producent), Danijel Hočevár (producent), Rok Ban (producent), Nataša Bučar (direktorica Slovenskega filmskega centra), Gregor Štibernik (direktor AIPA).

01 Pomembni multiplikacijski učinki

Neposredni in posredni ekonomski učinki avdiovizualne industrije (AVI) so prisotni v številnih sektorjih in industrijah, saj se pomemben del proračuna projektov porabi za nakup blaga in storitev na lokalnem trgu.

02 40-odstotni fiskalni učinek

Delež bruto dodane vrednosti, ki jo prek plačanih fiskalnih prispevkov sektor prispeva v državni proračun, znaša skoraj 40 odstotkov.

03 Upad javnega financiranja

V obdobju zadnjih deset let je avdiovizualni sektor kljub občutni rasti beležil upad javnega financiranja, namenjenega delovanju in razvoju industrije.

04

Avdiovizualni projekti imajo na lokalno gospodarstvo pomembne kratkoročne in dolgoročne učinke, kar so prepoznale skoraj vse evropske države.

06

Privabljanje tujih avdiovizualnih projektov predstavlja velik izziv, saj so izdatne državne spodbude v evropskem avdiovizualnem prostoru ustaljena praksa.

08

Evropska AVI gre danes skozi obdobje številnih sprememb, ki za domačo industrijo predstavljajo tako nevarnosti kot številne priložnosti.

05

Upoštevajoč obstoječe mednarodne študije, multiplikator fiskalnih in ekonomskih učinkov AVI v Sloveniji ocenjujemo na 1,8.

07

Večino prihodkov in bruto dodane vrednosti sektorja ustvarijo mikro in majhna podjetja.

Primeri uspešnih zgodb

Avdiovizualni projekti imajo lahko na lokalno gospodarstvo močan vpliv, Slovenija pa ima ob nadaljnjem nadgrajevanju podpornega okolja še veliko potenciala.

Matjaž Završnik

Direktor Zavoda za kulturo Bled

Po tem, ko so bili na Blejskem gradu posneti določeni kadri za korejsko serijo Črni princ, opažamo dodatno povečanje števila obiskovalcev iz Južne Koreje. Obisk je začel strmo naraščati po letu 2015, danes pa gosti iz Južne Koreje že tretjo leto zapored predstavljajo najštevilčnejšo skupino obiskovalcev, ki je z 20-odstotnim deležem številčnejša celo od slovenskih obiskovalcev. Čeprav ne razpolagamo z natančnimi celovitimi analitičnimi podatki o tem, kaj je prispevalo k tako skokoviti rasti prihodov iz te države, pa sami veliko teže vsekakor pripisujemo prav seriji Črni princ.

Einar Hansen Tómasson

Islandski filmski komisar

Na Islandiji se dobro zavedamo, kako koristna je avdiovizualna industrija za naše lokalno gospodarstvo. S finančnimi spodbudami, dobro delovno etiko in dobrim sodelovanjem odgovornih institucij poskušamo nenehno pritegniti odmevne filmske projekte, kot so Igra prestolov, Vojna zvezd in Liga pravičnih. Ti projekti igrajo pomembno vlogo pri ustvarjanju delovnih mest na podeželju, in sicer ne le z neposrednim zaposlovanjem na snemalnih projektih, temveč tudi prek turizma. Glede na raziskavo islandске turistične organizacije iz leta 2016 je 16,3 odstotka turistov obiskalo Islandijo, ker so jo videli v filmu ali TV seriji, posneti na Islandiji.

Dragan Bjelogrić

Filmski igralec, režiser in producent

Slovenija predstavlja eno najboljših snemalnih lokacij v Evropi. Kratke razdalje znotraj države in številne čudovite snemalne kulise ponujajo odlične priložnosti za ustvarjanje raznolikih snemalnih projektov. Menim, da ima Slovenija ob nadaljnjem nadgrajevanju podpornega okolja še veliko potenciala pri privabljanju tujih projektov in razvijanju domačega avdiovizualnega sektorja tako s komercialnega kot kulturno-umetniškega vidika industrije.

Hiša Franko

Restavracija slovenske kuharske mojstrice Ane Roš

Pozitivni učinki snemanja oddaje Chef's table in predvajanja epizode prek Netflix-a je zagotovo pozitivno vplivalo na prepoznavnost Hiše Franko v svetu. Kot posledico lahko štejemo predvsem to, da je restavracija neprimerljivo bolj polna kot prej. Večja zasedenost restavracije pomeni večji prihodek. Posledično je Hiša Franko lahko zaposlila več in bolj izobražene ljudi ter dodatno investirala v infrastrukturo restavracije. Več gostov v restavraciji pomeni tudi, da se je lahko kuhinja še bolj izrazila. Hiša Franko ima trenutno približno 40 sedežev v restavraciji in 10 dvoposteljnih sob. Večina gostov, ki pride v Hišo Franko na večerjo, želi v dolini tudi prespati, zato približno polovica naših gostov poišče nočitev v drugih nastanitvenih obratih v dolini Soče, veliko pa se jih odloči ostati v dolini kakšen dan več.

Storitve na zahtevo

Največjo rast prihodkov znotraj avdiovizualne industrije so med letoma 2012 in 2017 beležile video vsebine na zahtevo. Medletna rast prihodkov v navedenem obdobju je za ta segment znašala 44 odstotkov in v letu 2017 predstavljala kar 77 odstotkov skupne rasti trga.

Pomen javnega financiranja

V Evropi javno financiranje obsega kar 22 odstotkov vseh virov financiranja in predstavlja izjemno pomemben vir avdiovizualne industrije. Javno financiranje predstavlja dodaten pomen za sektorje manjših držav, ki zaradi omejenosti trga težje dosegajo poslovno uspešnost.

Stagnacija filmske produkcije

V zadnjem obdobju je opazna stagnacija obsega filmske produkcije. Leta 2017 je število celovečernih filmov, posnetih v EU, upadlo za 3,8 odstotka predvsem na račun igranih filmov (upad za 1,1 odstotka), medtem ko je število dokumentarnih filmov še naprej ohranilo medletno rast (2,7 odstotka).

Viri financiranja

V Evropi je najpomembnejših pet virov financiranja pri snemanju celovečernih filmov, in sicer: neposredno javno financiranje (29 odstotkov), naložbe izdajateljev televizijskih programov (25 odstotkov), naložbe producentov (15 odstotkov), predprodaja (16 odstotkov) in davčne spodbude (10 odstotkov).

Novi kanali predvajanj

Ob bok tradicionalnim kanalom predvajanja avdiovizualnih vsebin se danes vse bolj postavljajo tudi spletne platforme za delitev avdiovizualnih vsebin, kot so YouTube, Vimeo in Dailymotion, Facebook, Instagram in Snapchat. Te, med drugim, gledalcem ponujajo širok nabor brezplačnih avdiovizualnih vsebin, ustvarjalcem pa omogočajo enostavnejše prehajanje iz amaterske in polprofesionalne ravni na profesionalno raven.

Deležniki AVI v Sloveniji

Podporno okolje AVI v Sloveniji predstavljajo ustvarjalci, javne institucije in številni drugi deležniki.

Ustvarjalci

01

Kulturno-umetniški ustvarjalci (ustvarjalci projektov, katerih dobičkonosnost je sekundarni cilj)

02

Komercialni ustvarjalci

- Serije
- Oglasi
- Videospoti
- Komercialni filmi

Javne institucije

- Ministrstvo za kulturo
 - Direktorat za medije
 - Slovenski filmski arhiv
- Slovenski filmski center (SFC)
- Viba film
- Slovenska kinoteka
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
 - Slovenska turistična organizacija (STO)
 - Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (SPIRIT)
- Ministrstvo za zunanje zadeve RS (prek dejavnosti mednarodne diplomacije)
- Okoljska agencija in javni zavodi (ARSO, TNP itd.)
- Lokalne skupnosti – občine
- Izobraževalne institucije (AGRFT, Akademija umetnosti Univerze v Novi Gorici itd.)

Drugi deležniki

- Podporne službe – servisi
- Izvajalci podpornih storitev, kot so avtoprevozniki, ponudniki gostinskih storitev, frizerji, kozmetiki, mizarji, hotelirji oz. ponudniki nastanitvenih kapacitet itd.
- Kinematografi
- Televizijske hiše (POP TV, RTV, regionalne televizije itd.)
- Spletne platforme za ogled avdiovizualnih vsebin (VOYO, Youtube, HBO GO, Amazon Prime Video, Netflix, Hulu itd.)
- Distributerji
- Oglaševalske agencije
- Združenja in interesne organizacije (AIPA, ZDSFU)
- Zasebne izobraževalne institucije (npr. IAM)
- Zasebni vlagatelji

Pregled AVI v Sloveniji

Za splošen pregled stanja AVI v Sloveniji uporabljamo SWOT analizo.

Prednosti

- Raznolike in atraktivne snemalne lokacije (obala, jezera, alpski vrhovi, jame, reke, hribi, gradovi, travniki, arhitekturni elementi) in raznoliki letni časi
- Regionalna povezanost in kratke razdalje
- Visoka raven znanj in veščin, povezanih z industrijo
- Najcenejša država v Alpah
- Povračilo 25 odstotkov v Sloveniji ustvarjenih stroškov za tuje produkcije
- Ostale subvencije in pomoči (RTV, VIBA film, SFC)
- Zaposlovanje vseh izobrazbenih ravni in širokega nabora poklicnih usmeritev
- Na križišču različnih kultur in visoka čezmejna povezanost
- Dobro poznavanje tujih jezikov

Slabosti

- Nerazvit sistem spodbujanja investicij filmske industrije (omejeni viri, ni lokalnih ali regionalnih skladov oz. virov)
- Neprepoznavnost prednosti AVI na lokalni/regionalni ravni (kakšne so koristi za lokalne skupnosti) in zavračanje tujih produkcij pri načrtovanju snemalnih lokacij v Sloveniji (težava lokalnih skupnosti in okoljskih vprašanj)
- Odsotnost zasebnih investitorjev
- Nesistematično privabljanje velikih produkcijskih hiš in oglaševalskih agencij
- Slabo razviti distribucijski kanali domače filmske industrije (kinodvorane, vsebine na zahtevo)
- Nizka stopnja dobičkonosnosti lokalne filmske industrije in jezikovno majhen trg
- Odvisnost filmske produkcije od javnih sredstev
- Slaba mednarodna prisotnost slovenske kinematografije
- Težava nizkih produkcijskih kapacitet in majhne količine projektov
- Nizka tehnična razvitost na nekomercialnem delu (filmi in serije)
- Nizki proračuni filmov (povprečen proračun slovenskega igranega filma v letu 2016 je bil 600.000 EUR, kar je petkrat manj od povprečnega evropskega filma)
- Kadrovska in finančna podhranjenost majhnih institucij (Viba, SFC itd.)
- Omejena ponudba komercialnih letov in nastanitvenih kapacitet

Pregled AVI v Sloveniji

Za splošen pregled stanja AVI v Sloveniji uporabljamo SWOT analizo.

Priložnosti

- Ustvarjalna industrija kot del novega strateškega okvira slovenskega gospodarstva
- Vzpostavitev medsektorskega povezovanja (reševanje težave okolja in lokalnih skupnosti; sodelovanje z Zavodom za zaposlovanje, MGRT, MK, MDDSZ)
- Dodatno financiranje z EU sredstvi in drugimi tujimi javnimi sredstvi (koprodukcije)
- Proaktivna politika (lobiranje, gospodarska diplomacija, skupni nastopi na trgu itd.)
- Nacionalna teritorialna obligacija (reinvesticija v prostor, kjer ponujajo svoje storitve)
- Komercializacija avdiovizualnih vsebin z uporabo novih prodajnih kanalov (npr. storitve na zahtevo, družabna omrežja itd.)
- Fiskalizacija storitev *pay-per-view* (v povezavi s problematiko Digital Single Market in Geo-blocking)
- Mednarodno povezovanje v regiji in ustvarjanje regionalnih serij
- Filmski turizem
- Združitev javnih avdiovizualnih institucij v Filmski inštitut po vzoru ustanov Swedish Film Institute, CNC (v Franciji) in British Film Institute
- Razvoj t.i. skill-centrov (po vzoru Irske in VB) – vključevanje nekvalificirane delovne sile v industrijo in finančno spodbujanje produkcij, ki pri tem sodelujejo

Nevarnosti

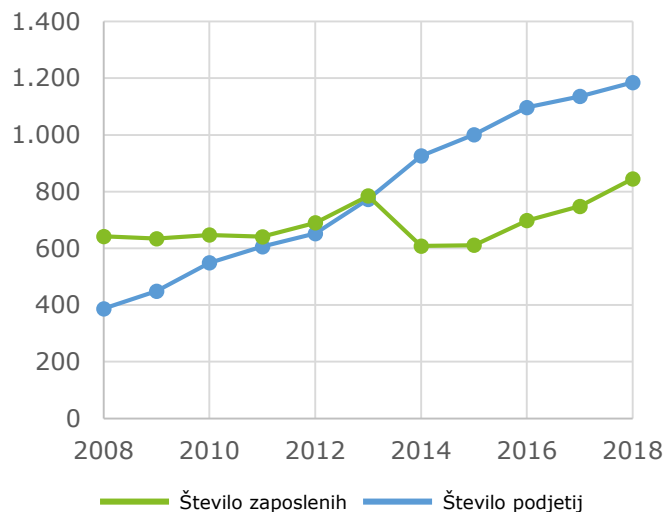
- Stagnacija razvoja podpornega okolja AVI in počasna odzivnost pristojnih organov
- Premalo ambiciozne politike, ki AVI ne obravnavajo kot gospodarsko dejavnost
- Hitro razvijajoča se AVI v sosednjih/konkurenčnih državah
- Dolgi roki pri izplačevanju denarnih povračil
- Nezadostne spodbude za privabljanje tujih investicij v AVI
- Odsotnost pozicioniranja oz. brandinga Slovenije kot snemalne lokacije
- Nesistemske urejene dostop do lokacij (zlasti alpsko-kraški svet)
- Težava intelektualne lastnine – piratstvo

Pregled ekonomike poslovanja AVI v Sloveniji

O splošni rasti sektorja pričajo naraščajoče število podjetij in zaposlenih ter višina dobičkov in prihodkov.

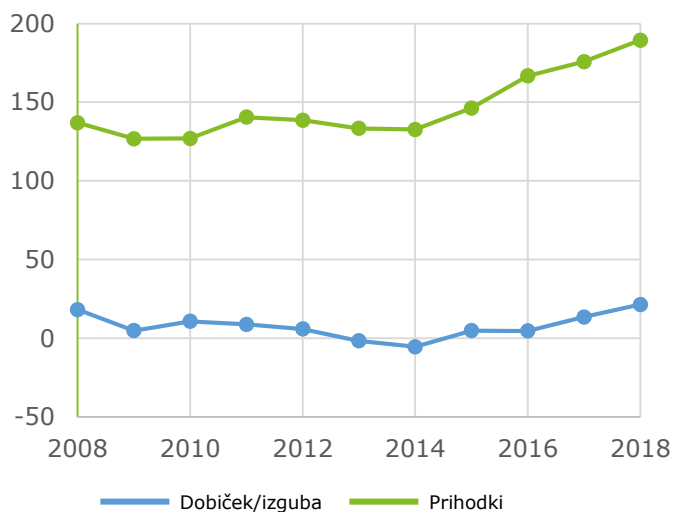

Število zaposlenih in število podjetij (2008–2018)

- Stalna rast števila podjetij
- Zaradi trenda samozaposlovanja danes večje število podjetij kot zaposlenih v sektorju
- V letu 2017 je več kot 90 odstotkov podjetij v dejavnostih v zvezi s filmi, video in zvočnimi zapisi (J 59) zaposlovalo 0 ali 1 zaposlenega
- Med registriranimi podjetji v letu 2018 večina mikro in malih podjetij ter zgolj eno, ki se uvršča med srednje velika podjetja

Dobiček in prihodki (milijoni EUR; 2008–2018)

- Trend rasti prihodkov in ustvarjenih dobičkov v sektorju po letu 2014
- Poslovna uspešnost je posledica vse boljšega poslovanja gospodarskih družb
- Poslovni rezultati samostojnih podjetnikov stagnirajo
- V letu 2018 mikro in mala podjetja ustvarila dobrih 61odstotkov prihodkov sektorja

Okvirno število ustvarjenih avdiovizualnih del v Sloveniji (ocena za leto 2018)

~500 oglasov
~400 videospotov
12 dokumentarnih filmov
8 igranih celovečernih filmov
5 animiranih filmov
4 serije

- Po ocenah poznavalcev avdiovizualnega sektorja je bilo v Sloveniji leta 2018 posnetih približno 500 oglasov in 400 videospotov
- V letu 2018 so bile posnete tudi štiri serije in pet animiranih filmov, premiero pa je doživelo 12 dokumentarnih filmov in osem igranih celovečernih filmov

Najpomembnejši učinki AVI

AVI ponuja širok nabor pozitivnih učinkov na nacionalno gospodarstvo.

Ustvarjanje novih delovnih mest

- Multiplikativni učinek zaposlovanja – za vsako neposredno zaposlitev v AVI dodatna posredna ali posledična zaposlitev v nacionalnem gospodarstvu
- Zaposlovanje različnih profilov, tudi težko zaposljivih posameznikov
- Delovna sila lahko prehaja med več sorodnimi industrijami
- Ustvarjen velik bazen prilagodljive in mobilne delovne sile

Turizem

- Pozitivni učinki tako na obisk domačih kot tujih gostov
- Obisk snemalnih lokacij kot dodatna ponudba turističnega programa
- Izdelki avdiovizualnih vsebin lahko pri gledalcih vzbudijo zanimanje za lokalno kulturo, jezik, zgodovino, pokrajino, literaturo itd.
- Potencial za vzpostavitev intelektualne in emocionalne vezi med državo (turistično destinacijo) in posameznikom (turistom)

Ustvarjalno gospodarstvo

- Industrija skladna s slovenskimi gospodarskimi strateškimi cilji („Green. Creative. Smart.”)
- AVI kot vezni člen med mnogimi ustvarjalnimi industrijami – glasba, igrilstvo, oblikovanje, fotografija, moda, arhitektura, oglaševanje itd.
- Povezuje in podpira obstoj ter delovanje ostalih ustvarjalnih industrij; delitev infrastrukture, zaposlovanje profilov iz drugih ustvarjalnih industrij, sinergije v izobraževalnem sistemu (skupni šolski/študijski programi, financiranja izobraževalnih institucij) itd.

Razvoj nacionalne blagovne znamke

- Avdiovizualne vsebine dvigujejo prepoznavnost države izvora in/ali snemalne lokacije (v turističnem, širšem gospodarskem ali kulturno-umetniškem smislu)
- Povečanje možnosti za vzpostavitev novih poslovnih odnosov – povečevanje izvoza in privabljanje neposrednih tujih investicij
- Dvig zaupanja in kredibilnosti države v očeh tujcev ali tujih organizacij

Tuje naložbe in izvoz

- Privabljanje tujih naložb pozitivno vpliva na dobičkonosnost in razvoj AVI ter povezanih sektorjev
- Industrija s sorazmerno visokim (še neizkoriščenim) izvoznim potencialom, zlasti v povezavi z globalnimi trendi na področju AVI
- Ustvarjalci avdiovizualnih oglasov so v letu 2018 ustvarili 0,9 odstotka celotnega izvoza Slovenije
- Zasledovanje izvoznih ciljev domačega gospodarstva (izvoz blaga in storitev znaša več kot 80 odstotkov BDP)

Razvoj talentov in spretnosti

- Razvoj bazena cenjenih profesionalnih profilov kadrov, kot so režiserji, scenaristi, kostumografi, grafični oblikovalci, montažerji itd., tudi z nekomercialnimi vsebinami
- Strokovnjaki z različnih področij AVI ustvarjajo visoko dodano vrednost in so enostavno zaposljivi tako doma kot v tujini
- Tehnološki napredek in posodabljanje tehničnih znanj (in opreme)

Multiplikator ekonomskih učinkov AVI

Posredne učinke AVI na lokalno gospodarstvo ocenjujemo s pomočjo multiplikatorjev. Zmnožek vrednosti multiplikatorja in vrednosti neposrednega ekonomskega ali fiskalnega učinka predstavlja oceno celotne vrednosti posameznega učinka.

Metodološke opombe:

- Za izračun multiplikatorja danes na voljo številni modeli input-output (MDM, IMPLAN, RIMS II itd.), ki pri določitvi količnika analizirajo širok nabor ekonomskih in demografskih podatkov
- Količnik za Slovenijo je določen na podlagi analize sekundarnih virov, primerjave količnikov tujih držav in kvalitativne ocene obsega slovenske avdiovizualne industrije
- Olsberg SPI (2012) na svetovni ravni količnik postavlja med 2,0 in 3,0. V svoji analizi povprečen svetovni multiplikator industrije postavlja na 2,34, za **Veliko Britanijo** na 2,0, **Avstralijo** na 2,67, **Novo Zelandijo** na 2,55 in **Republiko Južno Afriko** na 2,5.
- Dodatno Olsberg SPI (2017) multiplikator za **Norveško** ocenjuje z 1,8
- Cambridge Econometrics (2005) multiplikativni količnik za različne regije **Velike Britanije** postavlja med 1,4 in 2,5
- K. Klowden, A. Chatterjee in C. F. Hynek (2010) na ravni ameriške zvezne države **Kalifornije** multiplikator realnega outputa industrije postavljajo na 2,66, multiplikator števila zaposlenih pa na 3,40
- Višina količnika je v veliki meri odvisna od velikosti trga, razvitosti končnega trga (kinematografi, TV) in podpornih industrij (finančne in poslovne storitve, založništvo, gostinstvo in hotelirstvo itd.) v regiji. Za Slovenijo ocenjen multiplikator v višini 1,8 tako predstavlja konzervativno oceno vrednosti, ki upošteva velikost in razvitost lokalnega trga ter podpornih industrij

Multiplikator učinkov avdiovizualne industrije v Sloveniji

1,8X

Multiplikator v višini vrednosti 1,8 pomeni, da je obseg celotnega ekonomskega ali fiskalnega učinka 1,8-krat višji od neposrednega učinka. Npr. AVI na vsakih 100 neposredno zaposlenih v sektorju delo posredno omogoča še dodatnim 80 zaposlenim v slovenskem gospodarstvu.

Viri:

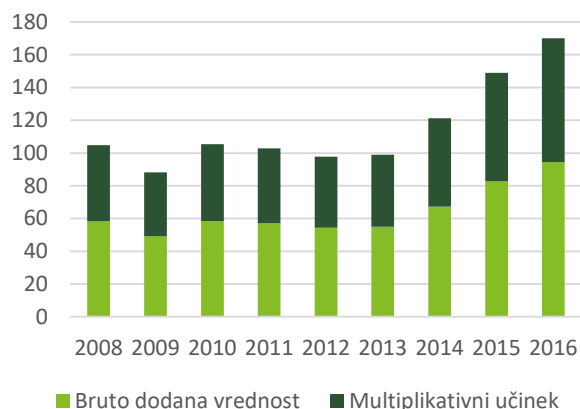
Cambridge Econometrics (2005). *Economic Impact of the UK Screen Industries.*; K. Klowden, A. Chatterjee in C. F. Hynek (2010). *Film Flight: Lost Production and Its Economic Impact on California.*; Olsberg SPI (2012). *Building sustainable film businesses: the challenges for industry and government.*; Olsberg SPI (2017). *Impact of the Norwegian Film Incentive.*

Ekonomski učinki AVI v Sloveniji

Neposredni in posredni ekonomski učinki AVI so prisotni v številnih sektorjih in industrijah, AVI pa predstavlja pomemben sektor v slovenskem gospodarstvu

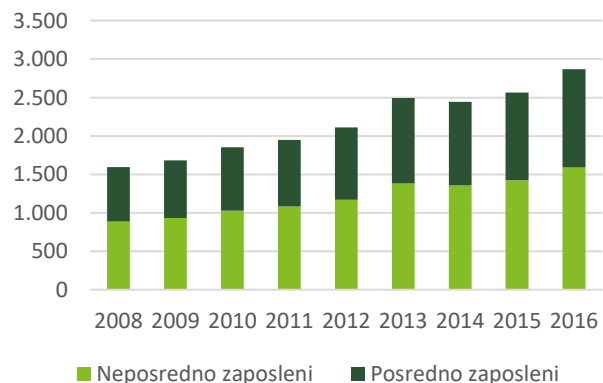

Bruto dodana vrednost sektorja (milijon EUR)

- Neposredna bruto dodana vrednost (BDV) sektorja v Sloveniji je v letu 2016 znašala 94,464 milijona EUR, vključno s posrednimi učinki pa je AVI v letu 2016 ustvarila 170 milijonov EUR BDV
- Sektor v letu 2016 ustvaril 0,23 odstotka BDP
- BDV na zaposlenega v sektorju je v letu 2016 znašala 59.300 € (za primerjavo, BDP na prebivalca je v letu 2016 znašala 19.551 EUR)
- Po letu 2013 prisoten trend rasti BDV sektorja, in sicer 19,8-odstotna medletna rast v obdobju med letoma 2014 in 2016

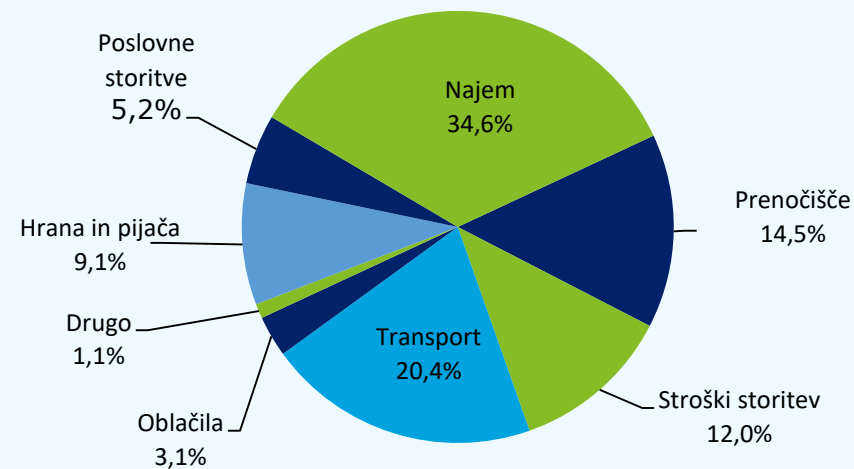
Število delovno aktivnih v sektorju

- Velik del delovne sile je samozaposlene s statusom samostojnega delavca v kulturi in samostojnega podjetnika
- Stalen trend rasti števila zaposlenih
- Neposredne zaposlitve predstavljajo delovna mesta, neposredno povezana z delom v registriranih dejavnostih sektorja
- Posredne zaposlitve predstavljajo delovna mesta, ustvarjena s potrošnjo v oskrbovalni verigi
- V letu 2016 je bilo v sektorju neposredno delovno aktivnih 1.593 delavcev, posredno pa je sektor ustvarjal še približno 1.300 delovnih mest
- Skupaj je sektor tako ustvaril slabih 3000 delovnih mest

Porazdelitev produkcijskih izdatkov blaga in storitev

Pomemben del proračuna filmske produkcije se porabi za nakup blaga in storitev. Olsberg SPI na podlagi analize norveških filmskih projektov ugotavlja, da se med največje izdatke v kategoriji blaga in storitev uvrščajo: **najem in zakup** (opreme in nepremičnin), **prevoz, nastanitev** ter t.i. **poslovne storitve** (gradbeništvo, mizarstvo, izdelava garnitur in rekvizitov).

Prav te kategorije produkcijskih izdatkov prinašajo največ neposrednih ekonomskih učinkov za gospodarstvo in ustvarjajo pomemben vir prihodkov za podporne sektorje avdiovizualne industrije.

Vir: Olsberg SPI (2017). *Impact of the Norwegian Film Incentive.*

Stopnja neposrednih fiskalnih učinkov sektorja

Delež bruto dodane vrednosti sektorja, ki ga prek plačanih fiskalnih prispevkov sektor prispeva v državni proračun, znaša skoraj 40 odstotkov.

Metodološke opombe:

- Stopnja neposrednih fiskalnih učinkov sektorja, izračunana kot kvocient celotnih neposrednih fiskalnih prispevkov sektorja (deljenec) in bruto dodane vrednosti sektorja (delitelj).
- V lastni izračun neposrednih fiskalnih učinkov sektorja so bili vključeni:
 - **Davek iz dobička gospodarskih družb:** podatek, pridobljen iz agregiranega izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe v sektorju.
 - **Prispevki delodajalcev na bruto plačo:** podatek v obliki stroškov socialnih zavarovanj, pridobljen iz agregiranega izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v sektorju.
 - **Prispevki delavcev iz bruto plače:** stroški plač iz agregiranega izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v sektorju, pomnoženi z 21,1-odstotno stopnjo prispevkov delavcev.
 - **Dohodnina:** bruto plača oz. stroški plač iz agregiranega izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v sektorju, zmanjšani za prispevke delavcev iz bruto plače in pomnoženi z ocenjeno povprečno 20-odstotno stopnjo dohodnine.
 - **DDV (ločeno d.o.o. in s.p.):** čisti prihodki od prodaje na domačem trgu iz agregiranega izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v sektorju, pomnoženi z 20-odstotno stopnjo DDV (od leta 2008 do 2012), povprečno 21-odstotno stopnjo DDV za leto 2013 (zaradi povišanja stopnje z 20 na 22 odstotkov od 1. julija 2013 naprej) oziroma 22-odstotno stopnjo DDV (od leta 2014 do 2018).

stopnja fiskalnih učinkov za leto 2018

38,6%

Neposredni fiskalni učinki sektorja = plačani davki in socialni prispevki sektorja

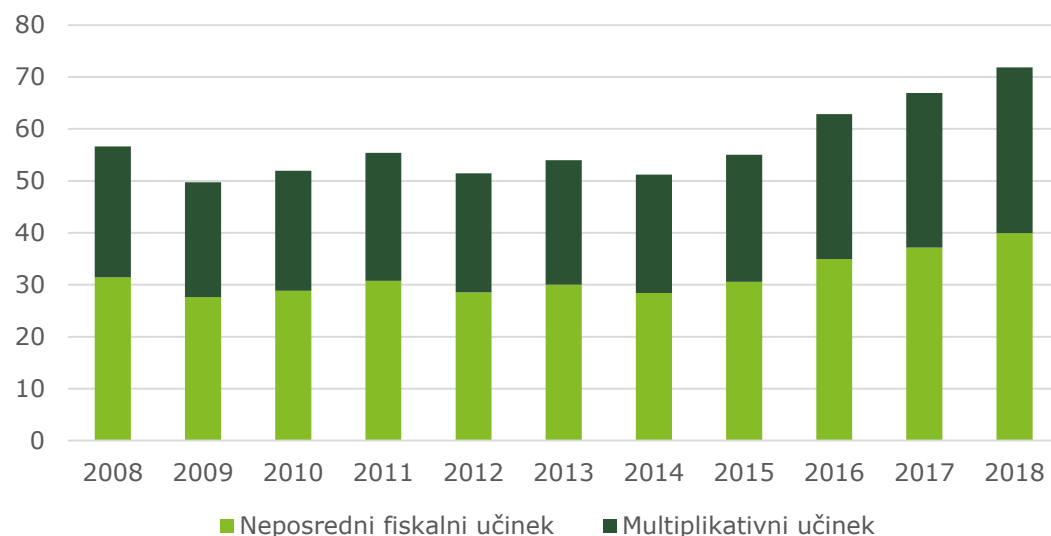
Fiskalni prispevki avdiovizualnega sektorja

Kljub vmesni stagnaciji je sektor v obdobju zadnjih 10 let povečal obseg fiskalnih učinkov za slovenski državni proračun.

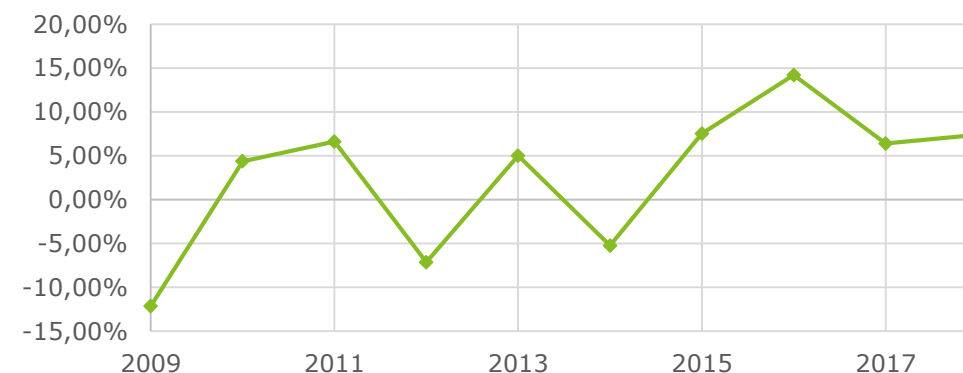

- Sektor tako z vsakim evrom bruto dodane vrednosti v državni proračun prek socialnih prispevkov in plačanih davkov prispeva 0,386 EUR. S tem predstavlja zdravo in pomembno ustvarjalno usmerjeno panogo slovenskega gospodarstva.
- V zadnjem desetletju je avdiovizualni sektor prešel obdobje zastoja in nekajletne stagnacije. To je razvidno tudi iz grafa medletne rasti fiskalnih učinkov in negativne rasti fiskalnih učinkov v letih 2009, 2012 in 2014.
- Po obdobju stagnacije se je v letu 2014 začela rast sektorja, posledično pa AVI v Sloveniji beleži tudi kontinuirano rast fiskalnih učinkov.

Fiskalni prispevki (milijon €)

Medletna rast fiskalnih učinkov

- V letu 2018 je avdiovizualni sektor neposredno v državni proračun prispeval približno 40 milijonov EUR, prek posrednih multiplikativnih učinkov pa še dodatnih 32 milijonov EUR.
- Skupaj je v letu 2018 vsota fiskalnih učinkov sektorja znašala 72 milijonov EUR, kar je 27 odstotkov več kot v letu 2008 (pribl. 57 milijonov EUR). Tako je sektor kljub vmesni stagnaciji v obdobju zadnjih 10 let povečal obseg fiskalnih učinkov na slovenski državni proračun.
- Stabilna večletna rast fiskalnih učinkov sektorja (po letu 2014) opozarja na potencial, ki ga sektor ob uspešnem razvoju še ima pri soustvarjanju domačega gospodarstva z visoko dodano vrednostjo in dolgoročnim vplivom na državno blaginjo.

Sistemski viri financiranja iz državnega proračuna za podporo AVI

Domačim in tujim ustvarjalcem so na voljo številni mehanizmi pomoči pri pripravi in izvedbi avdiovizualnih projektov.

RTV SLO

- RTV SLO vsako leto po 17. členu ZSFC izvede razpis, prek katerega nameni najmanj dva odstotka zbranega prispevka za programe in storitve RTV SLO v preteklem letu za izdelavo filmov neodvisnih producentov za javno kinematografsko predvajanje
- RTV SLO je vsako leto po 9. členu Zakona o RTV Slovenija zavezan k odkupu avdiovizualnih del neodvisnih producentov
- Od leta 2014 naprej RTV SLO na osnovi Pravilnika o koprodukcijskem sodelovanju RTV Slovenija izvaja javne pozive za izvajanje koprodukcijskih sodelovanj. Na njih večinoma sodeluje z evidentiranim vložkom v storitvah (produkcijske storitve, izposoja iz fundusov garderobe in rekvizitov, uporaba arhivskega gradiva itd.)
- RTV SLO od slovenskih producentov in avtorjev odkupuje licenčne pravice za predvajanje dokončanih projektov

Slovenski filmski center

- Večina sredstev prek štirih osnovnih mehanizmov podpore razdeljenih med producente oz. izvajalce projektov: (1) podpora filmski produkciji, (2) podpora produkciji avdiovizualnih projektov, (3) podpora razvoju projektov in (4) podpora reproduktivnim dejavnostim
- Poleg mehanizmov podpore Slovenski filmski center sredstva namenja za: (1) izvedbo vsakoletnega Festivala slovenskega filma, (2) izvajanje mednarodne promocije slovenskih filmov na festivalih v tujini, (3) izvajanje promocije slovenskega filma v Republiki Sloveniji, (4) financiranje nagrade za življenjsko delo na področju filma, (5) predstavljanje Republike Slovenije in slovenske kinematografije na mednarodnih filmskih tržnicah (Cannes, Berlin itd.), (6) organizacijo in izvedbo retrospektiv slovenskega filma v tujini, (7) sodelovanje v evropskih in mednarodnih organizacijah na področju filma, (8) izvajanje dejavnosti promocije Slovenije kot filmske lokacije, (9) financiranje dela strokovnih komisij agencije in izvedbo drugih programskih dejavnosti agencije

Povračilo 25 odstotkov stroškov snemanja

- 1.000.000 EUR sredstev na letni ravni namenjenih privabljanju tujih avdiovizualnih projektov
- Denarno povračilo do 25 odstotkov stroškov snemanja, ki so nastali na slovenskem ozemlju
- Prva denarna povračila so bila izvedena v letu 2018, in sicer v vrednosti 563.934 EUR

Viba film

- Filmski studio, financiran z javnimi sredstvi
- Nacionalna tehnična baza, namenjena predvsem projektom nacionalnega filmskega programa. Studio obsega ponudbo ateljejev, produkcijskih prostorov, snemalne, svetlobne, tonske in scenske tehnike ter strokovnega tehničnega osebja

Druga javna sredstva Ministrstva za kulturo*

- Poslanstvo Slovenske kinoteke je ohranjanje zgodovinskega spomina in zagotavljanje razvoja vseh oblik filmske oziroma avdiovizualne kulture. Svoje osnovno poslanstvo ta avdiovizualna institucija zagotavlja s programskim, muzejskim, raziskovalno-založniškim in arhivskim oddelkom
- Programi podpore, namenjeni distribuciji in prikazovanju filmov
- Danes neaktivni projekt Kulturni tolar je sredstva namenjal različnim kulturnim projektom, med drugim tudi za subvencioniranje filmske distribucije

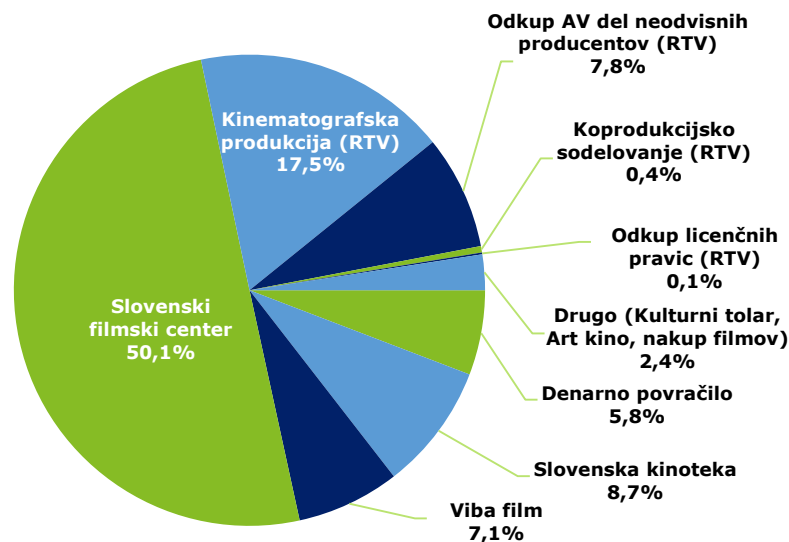
*Gre za sredstva, ki niso namenjena izključno podpori avdiovizualnega sektorja, vendar ga v večji meri podpirajo.

Sistemski viri financiranja iz državnega proračuna za podporo AVI

Slovenski filmski center razpolaga s skoraj polovico sredstev, namenjenih delovanju in razvoju AVI.

Razdelitev državnih podpor za AVI po virih (2018)

- Z največjim obsegom sredstev, namenjenih avdiovizualni industriji, razpolaga Slovenski filmski center, ki razdeli večino javnih sredstev med avdiovizualne producente in izvajalce projektov prek javnih razpisov.
- Pomemben delež sredstev pri razvoju avdiovizualne industrije pa predstavljajo tudi sredstva, ki jih prek štirih različnih mehanizmov namenja RTV Slovenija. Dobro četrtnino javnih sredstev, namenjenih razvoju in delovanju avdiovizualne industrije, se tako v industrijo steka prek mehanizmov, namenjenih domačim projektom, mednarodnim sodelovanjem, odkupu avtorskih pravic in odkupu licenčnih pravic.

Absolutni zneski javnih sredstev, namenjenih razvoju AVI (2018)

	2018
Slovenski filmski center	4.857.793 €
Kinematografska produkcija (RTV)	1.695.092 €
Slovenska kinoteka	841.650 €
Odkup AV del neodvisnih producentov (RTV)	757.525 €
Viba film	686.374 €
Denarno povračilo	563.934 €
Drugo (Kulturni tolar, Art kino, nakup filmov MK itd.)*	236.291 €
Koprodukcijsko sodelovanje (RTV)	42.604 €
Odkup licenčnih pravic (RTV)	12.256 €
Skupaj	9.693.519 €

* Gre za sredstva, ki niso namenjena izključno podpori avdiovizualnega sektorja, vendar ga v večji meri podpirajo.

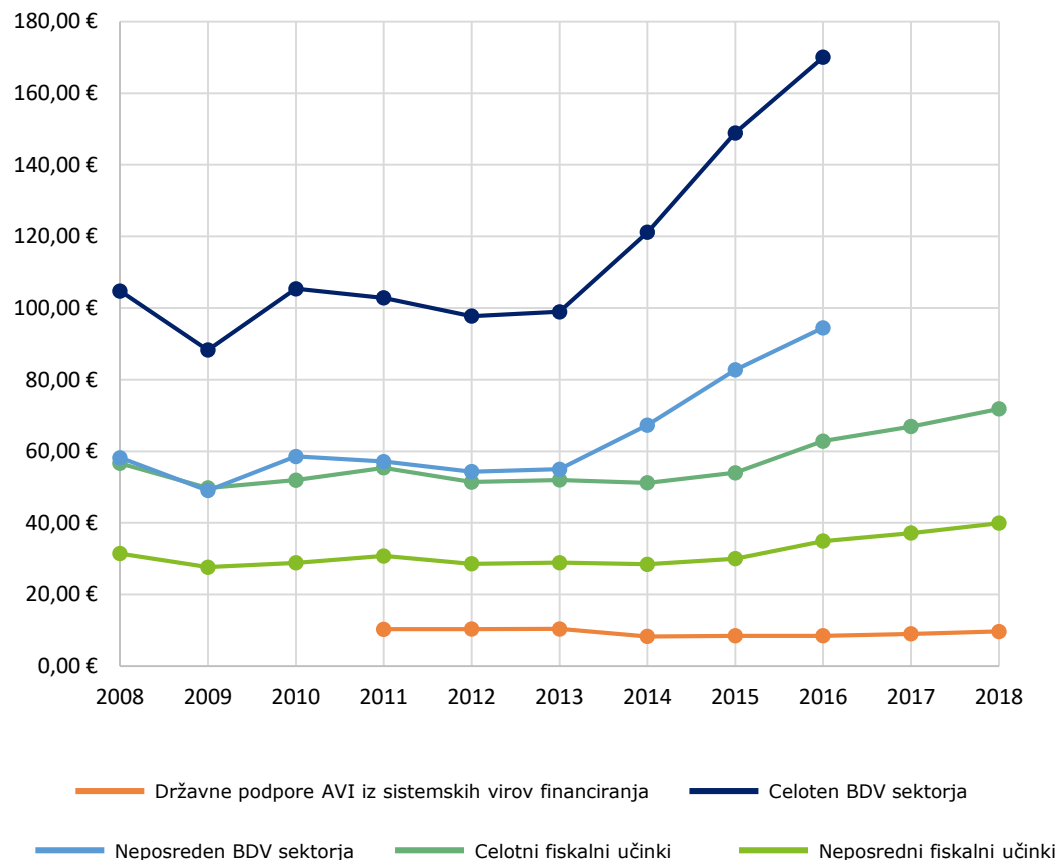
- Med upravičenca do prejema javnih sredstev se prek transferjev Ministrstva za kulturo uvrščata tudi Viba film in Slovenska kinoteka. Vsak izmed njiju je za izvajanje lastnih programskih dejavnosti v letu 2018 prejel približno 8 odstotkov javnih sredstev, namenjenih podpori delovanja avdiovizualne industrije.
- Med manjše upravičence do javnih sredstev, namenjenih delovanju in razvoju AVI, pa se uvrščajo še program Art kino in nekateri kratkotrajnejši projekti Ministrstva za kulturo.

Gibanje zneskov državnih podpor, fiskalnih učinkov in BDV sektorja

V obdobju zadnjih deset let je avdiovizualni sektor kljub občutni rasti beležil upad javnih sredstev, namenjenih delovanju in razvoju industrije.

Medletno gibanje kazalnikov AVI – nominalne vrednosti (milijon EUR; 2009–2018)

- **BDV sektorja je začel po letu 2013 dosegati občutnejšo rast** – s 55 milijona EUR v 2013 je do konca leta 2016 narasel na 94,5 milijona EUR
- **Rast so pričeli dosegati tudi fiskalni učinki sektorja**, ki so od pribl. 30 milijonov EUR v letu 2013 do leta 2018 narasli na skoraj 40 milijonov EUR
- **Državne podpore AVI iz sistemskih virov financiranja so v analiziranem obdobju stagnirale** in večino časa dosegale skromnejšo medletno rast kot fiskalni učinki in BDV sektorja. Med letoma 2010 in 2018 je **sektor tako beležil upad državnih podpor s 10,3 milijona EUR na 9,7 milijona EUR**
- Medtem ko so državne podpore iz sistemskih virov financiranja v letu 2011 predstavljale 18 odstotkov vrednosti BDV sektorja, je ta delež v letu 2016 znašal le še slabih 9 odstotkov. Upad je posledično opazen tudi pri oceni deleža podpor v skupnem znesku neposrednih fiskalnih učinkov, in sicer s 33,5 odstotka v letu 2011 na 24,3 odstotka v letu 2018
- Ob upoštevanju multiplikativnih učinkov so razmerja med državnimi podporami ter BDV in fiskalnimi učinki sektorja še veliko nižja. **Državne podpore AVI iz sistemskih virov financiranja so tako v letu 2016 predstavljale zgolj 5 odstotkov celotne bruto dodane vrednosti sektorja in 13,5 odstotka vseh fiskalnih učinkov sektorja v letu 2018**
- Ob upadu podpor, namenjenih razvoju in delovanju avdiovizualnega sektorja, vse večjemu prispevku sektorja k bruto dodani vrednosti slovenskega gospodarstva in vzporednemu povečevanju njegovih fiskalnih učinkov tako nastaja vse večja vrzel med gospodarsko vlogo sektorja in podporami, ki jih ta prejema iz sistemskih virov financiranja. To je problematično zlasti za nadaljnji razvoj nekomercialnega dela dejavnosti AVI, ki pa je inherentno povezan s komercialnimi dejavnostmi (krepitev znanja, kapacitet, prepoznavnosti in tehnične opremljenosti)

Državne spodbude za privabljanje tujih avdiovizualnih projektov

S prvimi izplačanimi denarnimi povračili v letu 2018 se je Slovenija sorazmerno pozno pozicionirala v skupino konkurenčnih snemalnih lokacij.

Najpogostejše vrste spodbud

- **Denarna povračila** (ang. *Cash Rabate*) – znesek, ki se plača z zmanjšanjem, vračilom ali povračilom za že plačane izdatke
- **Davčno zavetje** (ang. *Tax Shelter*) – oblika davčne spodbude, s katero se zmanjšujeta višina obdavčljivega dohodka in posledično višina davčnih obveznosti
- **Davčni kredit** (ang. *Tax Credit*) – oblika davčne spodbude, ki neposredno zmanjšuje višino plačanega davka oz. izračunanih davčnih obveznosti
- Vzpostavitev **filmskih komisij**, ki tujim produkcijam nudijo brezplačno ter celostno podporo pri pripravi in izvajanju produkcijskih dejavnosti. Njihove storitve tako vključujejo pomoč pri pridobivanju lokalnih in okoljskih dovoljenj, pridobivanju lokalnih finančnih podpor, navezovanju stika z lokalnimi obrtniki in podpornimi službami, iskanju snemalnih lokacij itd.

Trendi

- Širjenje obsega sektorja in povečevanje števila nacionalnih spodbud
- Opuščanje spodbud v obliki davčnih zavetij ter prehajanje na enostavnejše spodbude v obliki povračil in davčnih kreditov
- Povečevanje obsega olajšav in spodbud – standard z 20 odstotkov na 25 odstotkov finančnih spodbud glede na velikost projekta
- Vse večji pomen filmskih komisij in njihovega prispevka pri privabljanju in podpori tujih produkcij

Trenutne spodbude privabljanja tujih produkcij v primerljivih evropskih državah

Pomemben dejavnik privabljanja tujih avdiovizualnih projektov predstavljajo državne spodbude. Mehanizmi, namenjeni privabljanju tujih avdiovizualnih projektov, so danes v evropskem prostoru standardna praksa, ki dajejo državam pomembno konkurenčno prednost pri privabljanju tujih avdiovizualnih projektov. S prvimi izplačanimi denarnimi povračili v letu 2018 se je Slovenija sorazmerno pozno pozicionirala v skupino konkurenčnih snemalnih lokacij, prvi vidnejši rezultati tega ukrepa pa naj bi se po ocenah strokovnjakov s Slovenskega filmskega centra pokazali z nekajletnim zamikom. Izračun neposrednih učinkov te nove državne spodbude na slovensko gospodarstvo v tem trenutku tako še ni mogoč, je pa glede na primerjavo z ostalimi primerljivimi evropskimi državami razvidno, da je Slovenija s 25-odstotno stopnjo denarnih povračil vzpostavila konkurenčni mehanizem privabljanja tujih avdiovizualnih projektov. Po izračunih Olsberg SPI (2017) imajo spodbude takšne vrste na 1 EUR spodbud davčni vpliv v višini med 1,21 in 1,625 EUR.

Država	Vrsta spodbude	Vrednost	Letni proračun (milijon EUR)
Slovenija	Denarno povračilo	25%	1
Hrvaška	Denarno povračilo	25–30%	2,5
Češka	Denarno povračilo	20–30%	29,6
Finska	Denarno povračilo	25%	10
Madžarska	Davčno zavetje	25%	59,5
Islandija	Davčni kredit	25%	n/a
Irska	Davčni kredit	32%	45
Nizozemska	Denarno povračilo	30%	29,2
Norveška	Denarno povračilo	25%	5
Avstrija	Denarno povračilo	20–25%	7,5

Vir: Olsberg SPI (2017). *Impact of the Norwegian Film Incentive.*; Deloittova lastna analiza (2019).

Primeri tujih praks

Primerljive države z različnimi pristopi spodbujajo razvoj domačega avdiovizualnega sektorja in v državo privabljajo tuje avdiovizualne projekte.

Hrvaška

- Denarna povračila prvič avdiovizualnim ustvarjalcem na voljo leta 2012. Danes so domači in tuji projekti upravičeni do 25 odstotkov denarnega povračila in dodatnih 5 odstotkov povračila v primeru snemanj na območjih oz. regijah s podpovprečno stopnjo razvitosti.
- Hrvaški avdiovizualni center trenutno podpira organizacijo približno 20 domačih filmskih festivalov, s katerimi povečujejo prepoznavnost domače filmske industrije tako doma kot v svetu.
- Domačim filmskim projektom na voljo sredstva za udeležbo na tujih filmskih festivalih.

Madžarska

- Za Veliko Britanijo druga najbolj priljubljena snemalna lokacija ameriške filmske industrije.
- Filmska industrija predstavlja 0,15 odstotkov BDP.
- Za ohranjanje konkurenčne prednosti v letu 2018 davčno povračilo s 25 odstotkov dvignili na 30 odstotkov – od tega je lahko 25 odstotkov priznanih stroškov nastalih zunaj Madžarske.
- Madžarski filmski sklad je financiran neposredno iz loterijskega davka. Sklad je v letu 2018 za nepovratne pomoči avdiovizualnim ustvarjalcem namenil približno 32 milijonov EUR.

Romunija

- V letu 2018 vzpostavljen program 35-odstotnih denarnih povračil za avdiovizualne projekte, ki v državi porabijo najmanj 100.000 EUR produkcijskih sredstev. Celotnemu programu je namenjenih 50 milijonov EUR, projekti pa so do denarnega povračila upravičeni za največ 10 milijonov EUR produkcijskih stroškov.
- V primeru pozitivne izpostavljenosti Romunije v avdiovizualnem delu in minimalno 20 odstotkov porabljenih sredstev projekta na ozemlju Romunije so ustvarjalci upravičeni še do dodatnih 10 odstotkov, torej skupno 45 odstotkov denarnega povračila za produkcijske stroške, nastale v državi.

Litva

- Program davčnih spodbud vzpostavljen v letu 2014. Z letom 2019 dvig spodbud z 20 odstotkov na 30 odstotkov vrednosti projekta. Davčna spodbuda prek sheme zasebnih investorjev avdiovizualnim projektom omogoča lažje pridobivanje zasebnega kapitala, investitorjem v avdiovizualne projekte pa uveljavljanje dodatnih davčnih olajšav.
- Konstantno raste tudi proračun, namenjen nepovratnim sredstvom izvedbe avdiovizualnih projektov. Med letoma 2014 in 2019 je višina sredstev, namenjenih avdiovizualnim ustvarjalcem, narasla s 3,073 milijona EUR na 6,431 milijona EUR.

Avstrija

- Finančne pomoči, namenjene avdiovizualnim projektom, razdeljene na regionalni in državni ravni.
- Devet regionalnih uprav, odgovornih za razporeditev sredstev prek samostojnih institucij ali obstoječih kulturnih oddelkov; večina regij ima tudi svoje filmske komisije.
- Location Austria – nacionalna filmska komisija je del Advantage Austria (nacionalna agencija za investicijsko promocijo).
- FISA (Film Industry Support Austria) program razpolaga s 7,5 milijona EUR finančnih sredstev, namenjenih pomoči domačih in koprodukcijskih avdiovizualnih projektov. Program vodi Ministrstvo za digitalne in ekonomske zadeve, pri delitvi sredstev sodeluje tudi nacionalna filmska komisija.

Češka

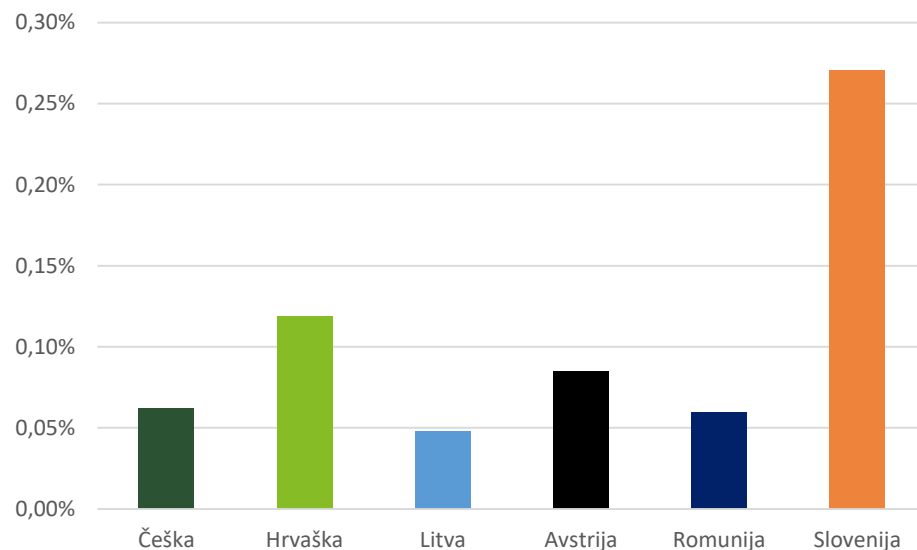
- Češki filmski sklad razpolaga s približno 47 milijoni EUR, od tega je za spodbude produkcije prek denarnih povračil namenjenih 31,4 milijona EUR in 1,6 milijona EUR za koprodukcijske projekte.
- Pomemben vir finančnih sredstev industrije predstavlja avdiovizualna pristojbina. Sestavljena je iz prispevkov kinematografske dejavnosti, storitev na zahtevo, ponovnih televizijskih predvajanj in televizijskega oglaševanja.
- 31,4 milijona EUR (od leta 2010) namenjenih denarnemu povračilu produkcijskih stroškov (20 odstotkov stroškov, nastalih na Češkem).
- Za izvajanje programov pomoči in podpore tujim produkcijam zadolženih 11 regionalnih pisarn in glavna pisarna v Pragi.

Razvoj avdiovizualne industrije v primerljivih evropskih državah

Z 0,27-odstotnim deležem BDV sektorja v BDV države predstavlja AVI med vsemi primerljivimi državami najpomembnejšo dejavnost prav v slovenskem gospodarstvu.

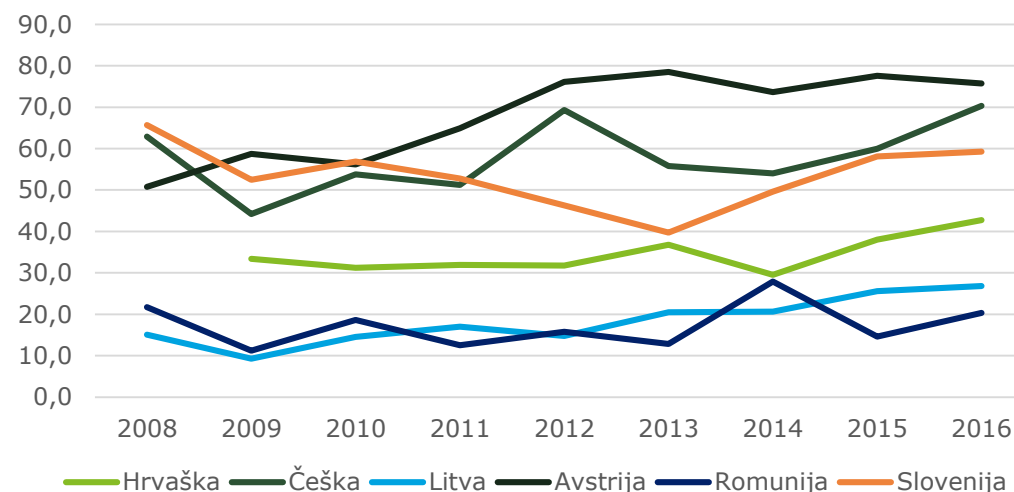

Delež BDV sektorja v BDV države (2016)

- V Sloveniji je avdiovizualni sektor v letu 2016 predstavljal 0,27 odstotka BDV države, kar je občutno več kot v primerljivih evropskih državah. S tem med vsemi primerljivimi državami AVI najpomembnejšo vlogo igra prav v slovenskem gospodarstvu
- Za primerjavo je v letu 2016 na Češkem BDV sektorja predstavljal 0,06 odstotka BDV, na Hrvaškem 0,12 odstotka, v Litvi 0,05 odstotka, Avstriji 0,09 odstotka in Romuniji 0,05 odstotka
- Z 0,27-odstotnim deležem BDV sektorja v BDV države se Slovenija uvršča ob bok Franciji, kjer je to razmerje 0,26-odstotno in še vedno močno zaostaja za Združenim kraljestvom, kjer sektor predstavlja 0,5-odstotni BDV države

BDV na zaposlenega v sektorju (tisoč €; 2008-2016)

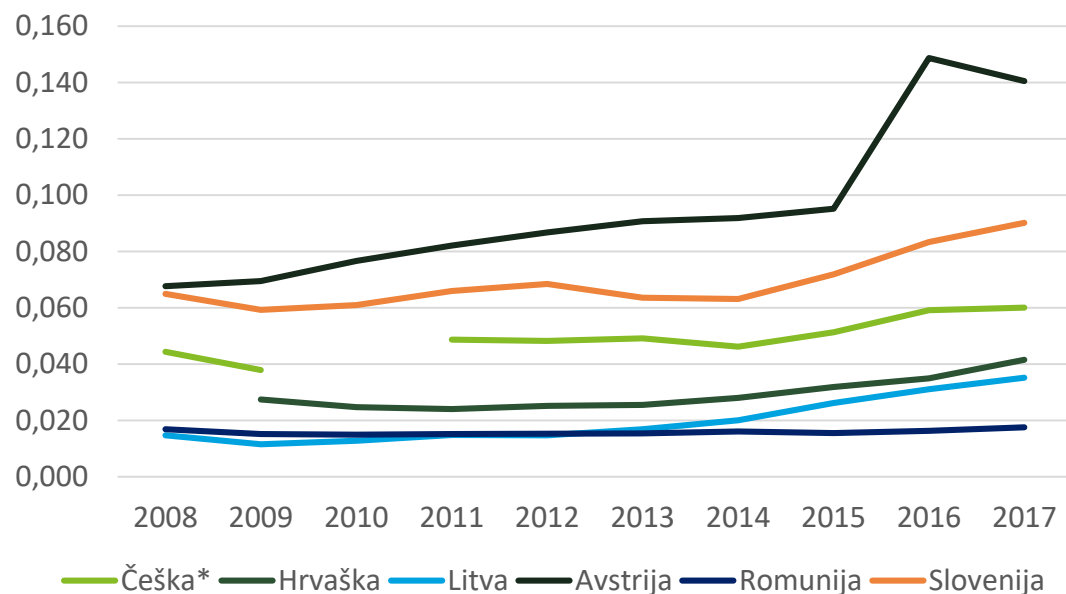
- Sorazmerno visoko se Slovenija uvršča z vidika BDV na zaposlenega, kjer višjo dodano vrednost na zaposlenega med primerljivimi državami ustvarjajo zgolj avdiovizualni delavci v Avstriji in na Češkem
- V letu 2016 je zaposleni v avdiovizualnem sektorju v Sloveniji ustvaril 59,3 tisoč EUR BDV, v Avstriji 75,7 tisoč EUR, na Češkem 70,3 tisoč EUR, Hrvaškem 42,7 tisoč EUR, v Litvi 26,8 tisoč EUR in Romuniji 20,3 tisoč EUR

Razvoj avdiovizualne industrije v primerljivih evropskih državah

Slovenija se po prihodkih sektorja na prebivalca med primerljivimi državami uvršča le za Češko in Avstrijo. Večina teh prihodkov je rezultat komercialne dejavnosti.

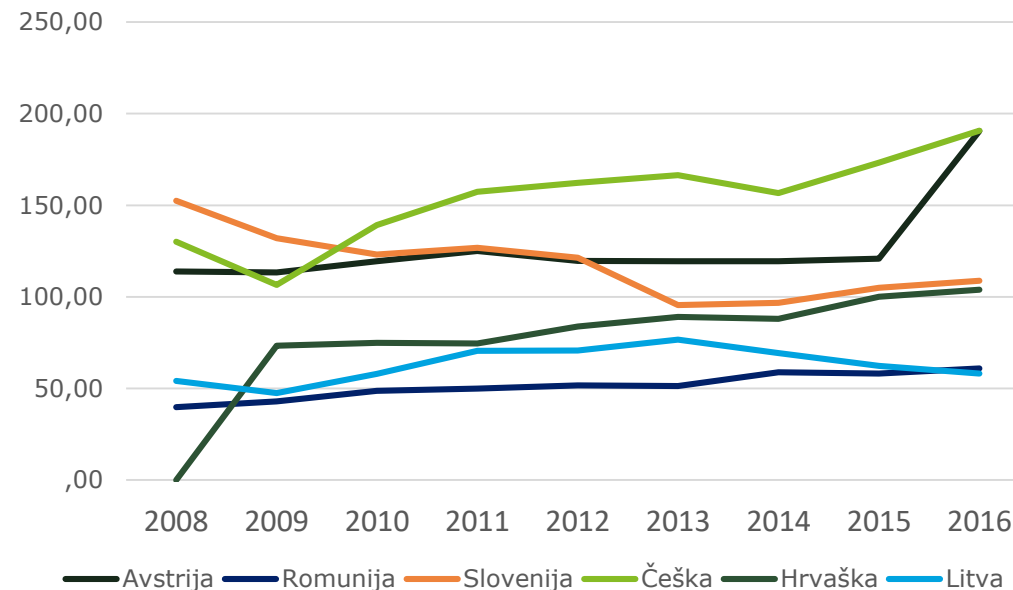

Prihodki sektorja na 1.000 prebivalcev (milijon EUR; 2008–2017)

- Po prihodkih na prebivalca med primerljivimi državami izstopa Avstrija, ki je v letu 2017 v avdiovizualnem sektorju ustvarila 140,5 EUR prihodkov na prebivalca
- V letu 2017 je avdiovizualni sektor v Sloveniji ustvaril 90,1 EUR prihodkov na prebivalca, na Češkem 60 EUR, Hrvaškem 41,5 EUR, v Litvi 35,1 EUR in Romuniji 17,5 EUR

Prihodki na zaposlenega (tisoč EUR; 2008–2016)

- Po prihodkih na zaposlenega se med primerljivimi državami najvišje uvrščata Češka (190,8 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega v letu 2016) in Avstrija (190,6 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega v letu 2016)
- V letu 2016 je avdiovizualni sektor v Sloveniji ustvaril 108,8 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega, na Hrvaškem 104 tisoč EUR, v Romuniji 60,9 tisoč EUR in Litvi 58,1 tisoč EUR

* Podatek prihodkov sektorja na 1.000 prebivalcev za Češko v letu 2010 zaradi nepopolne časovne vrste javno dostopnih statističnih podatkov ni na voljo.

Viri: EUROSTAT. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>; 26.7.2019. Lasten izračun (avgust 2019).

Možne oblike spodbujanja in razvoja AVI

Pri nadaljnjem spodbujanju AVI se lahko javne pomoči usmerijo v tri najobetavnejša področja razvoja industrije

Produkcija in postprodukcija

- Spodbujanje zasebnih vlagateljev v avdiovizualno industrijo z dodatnimi davčnimi olajšavami
- Ustanovitev inštituta za razvoj avdiovizualne industrije tako z vidika kulturno-umetniškega kot komercialnega razvoja industrije (MGRT in MK)
- Memorandum med resorji (reševanje težave okolja in lokalnih skupnosti) in enostavnejše pridobivanje ustreznih dovoljenj za ustvarjanje avdiovizualnih vsebin tako domačih kot tujih produkcij na celotnem območju Republike Slovenije
- Razvoj t.i. *skill-centrov* (po vzoru Irske in VB) – vključevanje nekvalificirane delovne sile v industrijo in finančno spodbujanje produkcij, ki pri tem sodelujejo
- Spodbujanje razvoja kadra: zgodnejše spoznavanje mladih z industrijo in s poklici, ki so z njo povezani, dodatni srednješolski in študijski programi, nepovratna sredstva za delovanje mladinskih organizacij na področju avdiovizualnega izražanja itd.

Distribucija in promocija

- Strokovna in kadrovska okrepitev samostojne agencije, pristojne za trženje in komercialni uspeh slovenskih avdiovizualnih projektov (doma in v tujini)
- Vzpostavitev sistema vavčerjev za doseganje komercialnega uspeha avdiovizualnih projektov. Vavčerji so lahko namenjeni udeležbi na domačih in tujih filmskih festivalih in sejmi, promociji slovenske avdiovizualne industrije prek družabnih medijev, razvoju novih avdiovizualnih prodajnih kanalov itd.
- Izobraževalni programi, namenjeni avdiovizualnim ustvarjalcem, s katerimi bodo pridobili pomembna znanja s področja doseganja monetizacije lastnih avdiovizualnih del (družabna omrežja, vsebine na zahtevo, prodaja licenčnih pravic itd.)

Mednarodno sodelovanje

- Poglobljeno sodelovanje avdiovizualnih institucij s STO in SPIRIT
- Razvoj filmskega turizma in izkoriščanje ekonomskih učinkov za privabljanje novih projektov
- Sodelovanje z gospodarsko diplomacijo in udeležba v gospodarskih delegacijah
- Poglobljanje sodelovanj z regionalnimi partnericami in ustvarjanje regionalnih serij
- Vzpostavitev bilateralnih sporazumov za poglobljanje avdiovizualnih sodelovanj z morebitnimi državami partnericami (enostavnejše pridobivanje snemalnih dovoljenj, prehajanje kadra, skupni projekti itd.)
- Proaktivno delovanje filmske komisije pri privabljanju tujih produkcijskih partnerjev
- Dodatne olajšave za tuje projekte, ki pozitivno doprinesejo k prepoznavnosti Slovenije
- Dodatno financiranje in okrepitev dejavnosti na mednarodnih filmskih sejmi z namenom dviga prepoznavnosti Slovenije kot snemalne lokacije in razvoja novi poslovnih odnosov s tujimi partnerji
- Individualno privabljanje tujih producentov in organizacija butičnih promocijskih dogodkov, namenjenih tujim producentom

Priložnosti za slovensko gospodarstvo – kratkoročni predlogi rešitev

1

Prepoznavanje AVI kot celovitega sektorja gospodarstva ter smiselna umestitev v delovanje agencije SPIRIT in gospodarske diplomacije

S poglobljenim sodelovanjem pristojnih institucij avdiovizualne industrije ter agencije SPIRIT in gospodarske diplomacije lahko slovenska AVI izkoristi podporno okolje, namenjeno internacionalizaciji slovenskega gospodarstva. Skozi programe in dejavnosti, ki so namenjeni izvozu storitev in privabljanju tujih investorjev, lahko domača AVI izkoristi priložnost dodatnega razvoja tako zahvaljujoč pritoku tujega investicijskega kapitala v domače projekte kot povečevanju obsega tujih produkcij na ozemlju Republike Slovenije ter izvozu domačih AVI projektov v tujino.

2

Zagotovitev optimalnega delovanja filmske komisije

Kadrovsko in finančno podhranjena filmska komisija, ki deluje znotraj SFC, v tem trenutku ne zagotavlja optimalnega izvajanja in realizacije zastavljenih nalog. Za zagotovitev proaktivnega privabljanja tujih produkcij in njihove celostne podpore skozi vse faze (od izbire snemalnih lokacij in pridobitve ustreznih dovoljenj do izbire lokalnih partnerjev in izvajanja postproduksijskih dejavnosti) je treba v tem trenutku nameniti več sredstev za nemoteno delovanje.

3

Spodbujanje razvoja trženjskega potenciala domačih avdiovizualnih projektov prek sistema vavčerjev

Za nadaljnjo rast domače AVI je treba dodatno pozornost nameniti tudi povečevanju poslovne uspešnosti domačih avdiovizualnih projektov. Pri zagotavljanju rasti trženjskega potenciala sta smiselna spodbujanje in podpora projektov prek sistema vavčerjev. Takšna oblika podpore bi slovenskim avdiovizualnim ustvarjalcem omogočila enostaven dostop do orodij za povečevanje poslovne uspešnosti prek spoznavanja, uporabe in razvijanja novih prodajnih in trženjskih kanalov (družabni mediji, mednarodne poslovne priložnosti, storitve na zahtevo itd.).

4

Vzpostavitev dialoga med avdiovizualnimi ustvarjalci ter lokalnimi skupnostmi in okoljskimi institucijami

Veliko vstopno oviro za večje avdiovizualne projekte predstavlja pridobivanje ustreznih dovoljenj. Čeprav obstoječ sistem v Sloveniji omogoča sorazmerno hitro pridobivanje snemalnih dovoljenj, se pri njihovem pridobivanju pogosto zatakne pri, za večje projekte najzanimivejših, snemalnih lokacijah, ki se nahajajo na zavarovanih območjih ali v strnjenih urbanih središčih. Sistemsko vzpostavljjanje dialoga med pristojnimi deležniki tako predstavlja pomemben izziv, ki obenem igra ključno vlogo pri nadaljnjem pozicioniranju Slovenije kot ene najobetavnejših evropskih filmskih lokacij.

Priložnosti za slovensko gospodarstvo – srednjeročni predlogi rešitev

Priprava državne gospodarske strategije za razvoj AVI

Spremembe v AVI tako doma kot v svetu zahtevajo sistematičen pristop ter prilagoditev javnih politik pri upravljanju in spodbujanju te ustvarjalne gospodarsko-kulturne panoge. Jasno postavljeni cilji na nacionalni ravni, opredelitev strateških smernic, določitev ciljnih trgov, opredelitev nalog posameznih deležnikov v podpornem okolju ter prilagoditev finančnih sredstev, namenjenih razvoju in rasti sektorja, so le nekateri izmed elementov, ki so nujno potrebni za nadaljnje doseganje rasti in mednarodne prepoznavnosti Slovenije kot priznane avdiovizualne regije. Z razvojno strategijo sektorja bo Slovenija pridobila pomemben dokument ne le za lokalno AVI, temveč tudi za ustvarjalni vidik nacionalnega gospodarskega programa „Green. Creative. Smart.“

1

Zagotovitev dodatnih virov financiranja za delovanje avdiovizualnih institucij

S stabilno rastjo avdiovizualnega sektorja in stagnacijo višine sredstev, namenjenih podpori sektorja, nastaja vse večja vrzel, ki ogroža optimalen razvoj AVI. Po vzoru nekaterih primerljivih evropskih držav se lahko dodatna sredstva sektorju namenijo prek zakonsko opredeljenih avdiovizualnih pristojbin, ki se v državni proračun stekajo prek kinematografske dejavnosti (prispevek na prodano vstopnico), storitev na zahtevo, ponovnih televizijskih predvajanj in televizijskega oglaševanja. Poleg zbiranja sredstev iz povezanih dejavnosti lahko vir financiranja predstavljajo tudi z avdiovizualnim sektorjem nepovezane dejavnosti, kot na primer financiranje iz deleža davka na dobitke od iger na srečo.

2

Sistematično razvijanje kadrovskih kapacitet

Pomemben vidik rasti industrije predstavlja tudi ustrezno razvijanje kadrovskih kapacitet. Kljub temu, da v Slovenij znotraj AVI razpolagamo s sorazmerno visokim številom visoko kvalificirane delovne sile, nenehna rast in razvoj sektorja vseskozi dvigujeta povpraševanje po ustreznih kadrih. V izogib morebitnemu kadrovskemu primanjkljaju v prihodnje je treba sistematično nadgraditi sistem pridobivanja novih kadrov tako prek tradicionalnih izobraževalnih programov (srednje šole in študijski programi) kot tudi prekvalifikacijskih programov, namenjenih brezposelnim in težje zaposljivi ne kvalificirani delovni sili.

3

Ureditev zakonodaje, ki tuje ponudnike vsebin na zahtevo spodbuja oz. zavezuje, da del prihodkov z lokalnega trga namenijo za ustvarjanje domačih avdiovizualnih vsebin

Hitra rast storitev na zahtevo za domačo AVI prinaša nove izzive in obenem tudi priložnosti. Pogojevanje oz. spodbujanje tujih ponudnikov vsebin na zahtevo po vse bolj obsežnem ustvarjanju lastnih vsebin in sodelovanju z obstoječimi avdiovizualnimi projekti na lokalnem trgu bo v domačo AVI prineslo nabor novih priložnosti in projektov. Za lokalne ustvarjalce bo to pomenilo nov morebitni vir financiranja za lastne projekte, za slovensko avdiovizualno industrijo pa odlično priložnost doseganja mednarodne prepoznavnosti. Prilagoditev zahtev oz. spodbud mora upoštevati pravni okvir in načela EU.

4

Sistemska privabljanje avdiovizualnih projektov v nerazvite regije

Po vzoru nekaterih evropskih držav bi bila smiselna nadgraditev obstoječega programa denarnih povračil. Projekti, ki bi del produkcijskih dejavnosti izvedli v manj razvitih slovenskih regijah, bi bili upravičeni do dodatnega deleža denarnih povračil. S tem bi država dodatno spodbudila ustvarjanje novih delovnih mest v gospodarsko manj razvitih regijah tako neposredno v avdiovizualnem sektorju kot posredno prek podpornih sektorjev in turizma.

5

-
- Neusklajeni podatki na ravni javnih statistik (SURS, AJPES in EUROSTAT).
 - Nepopolne časovne vrste javno dostopnih statističnih podatkov.
 - Uporaba podatkov SKD ne zajema vseh gospodarskih subjektov, ki so dejavni v sektorju (to zlasti velja za samostojne ustvarjalce, npr. kulturno-umetniški delavci).
 - Določitev multiplikatorja na analizi sekundarnih virov (težava natančnosti).
 - Različno pojmovanje AVI na ravni vira podatkov.
 - Poleg podpor iz državnega proračuna so slovenskim avdiovizualnim ustvarjalcem na voljo tudi nekatera evropska sredstva. Ta zaradi svoje nesistemske narave niso bila upoštevana med podpornimi sredstvi iz državnega proračuna.

ZAVRNITEV ODGOVORNOSTI

Pričujoče gradivo in informacije v njem so delo družbe Deloitte Slovenija in imajo namen posredovati splošne informacije o določeni temi ali temah ter te teme ali tem ne obravnavajo izčrpno.

Skladno s pravkar navedenim informacije v tem gradivu ne predstavljajo računovodskih, davčnih, pravnih, naložbenih ali drugih strokovnih nasvetov ali storitev. Te informacije vam niso podane z namenom, da bi se nanje zanašali kot na edino osnovo pri sprejemanju odločitev, ki lahko vplivajo na vaše poslovanje. Preden sprejmete kakršno koli odločitev ali ukrep, ki lahko vpliva na vaše osebne finance ali poslovanje, se morate posvetovati z usposobljenim strokovnim svetovalcem.

To gradivo in informacije v njem so posredovane v pričujoči obliki, družba Deloitte Slovenija pa ne podaja nobenih implicitnih ali eksplicitnih izjav ali jamstev glede tega gradiva ali informacij v njem. Brez omejevanja slednjega družba Deloitte Slovenija ne jamči, da so to gradivo ali informacije v njem brez napak ali da izpolnjujejo kakršna koli določena merila uspešnosti ali kakovosti. Družba Deloitte Slovenija izrecno zavrača vsa implicitna jamstva, vključno, vendar ne omejeno na jamstva o tržnosti, lastništvu, primernosti za določen namen, nekršitvi, združljivosti, varnosti in točnosti.

To gradivo in informacije v njem tako uporabljate na lastno odgovornost ter nase prevzimate polno odgovornost in tveganje izgube, ki jo lahko utrpite zaradi uporabe tega gradiva ali informacij v njem. Družba Deloitte Slovenija ne bo odgovorna za nobeno posebno, posredno, postransko, posledično ali dodatno odškodnino oz. kakršno koli drugo škodo, najsi se pojavi zaradi pogodbe, zakona, kazenskega prava (vključno, vendar ne omejeno na malomarnost) ali drugega v povezavi z uporabo tega gradiva ali informacij v njem.

Če kar koli od zgoraj navedenega iz kakršnega koli razloga ni v celoti izvršljivo, ostalo še vedno ostane v veljavi.